

Zachodniopomorskie ✳ **Szczecin**

Westpommern ✳ **Stettin**

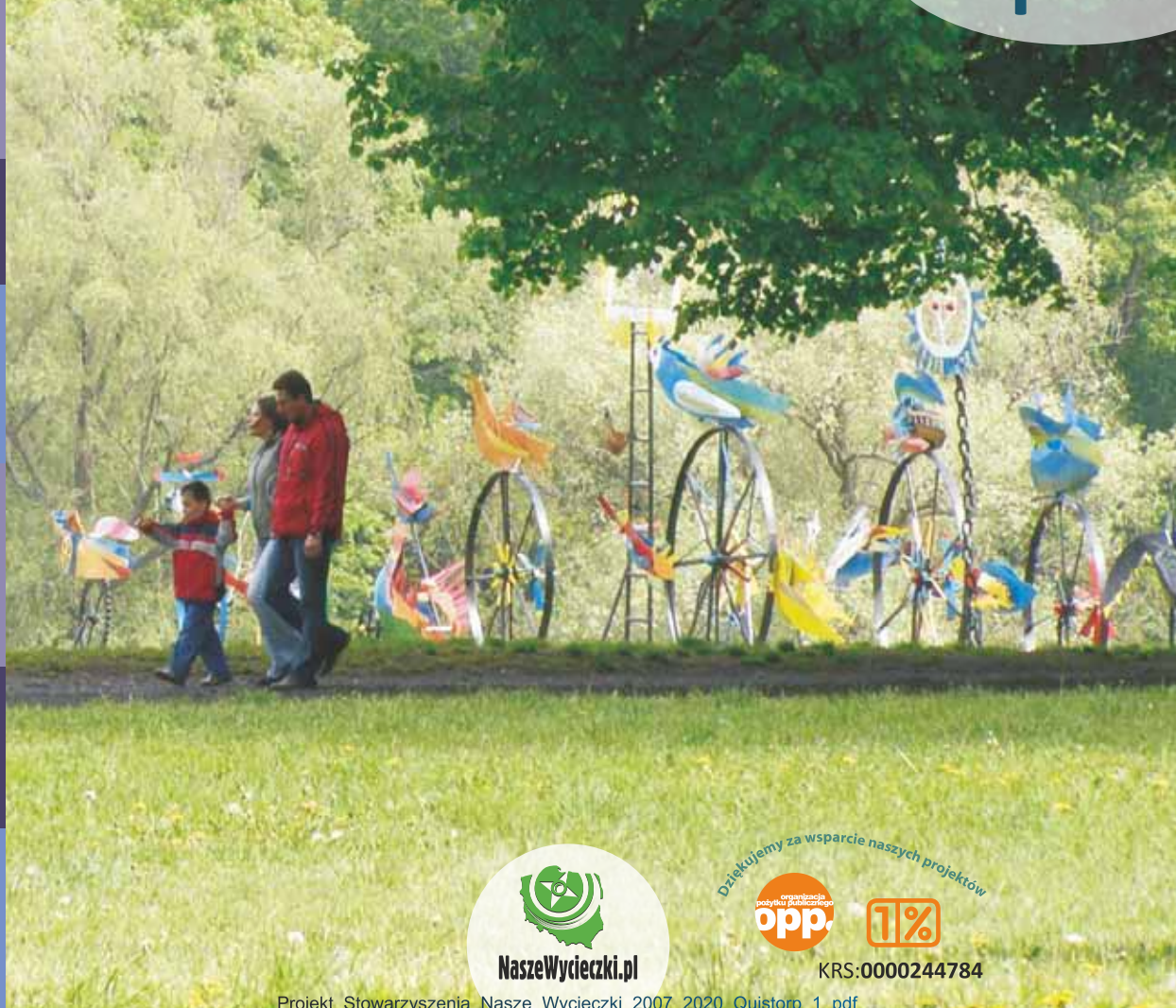
Zachodniopomorskie ✳

Westpommern ✳

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW
STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

1.pdf

NaszeWycieczki.pl

Dziękujemy za wsparcie naszych projektów

KRS:0000244784

1.pdf

QUISTORP

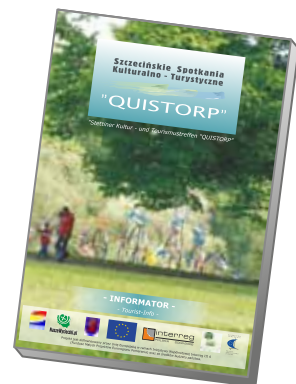
RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

Publikacja zawiera wszystkie informacje dotyczące Johannesa Heinricha Quistorpa (1822 – 1899) i jego syna Martina (1860 – 1929) zebrane przez Stowarzyszenie Nasze Wycieczki w latach 2007 – 2020, łącznie z treścią informatora wydanego przy okazji Pierwszych Szczecińskich Spotkań Kulturalno-Turystycznych „QUISTORP” zorganizowanych przez SNW w Szczecinie, Lubinie i Wapnicy 05 – 06.06.2007 roku. **Cały materiał został podzielony na części. Nad pierwszym pdf-em pracował zespół:** Alicja Witkowska, Żaneta Maciejowska, Rafał Witkowski, Maria Hann, Róża Wojciechowicz. **Serdeczne podziękowania** dla Pani Bogdany Kozinińskiej za merytoryczne wskazówki. **Źródło:** prasa, publikacje, pocztówki i grafiki ze zbiorów Książnicy Pomorskiej w Szczecinie, Archiwum Państwowego w Szczecinie, Quistorp.de i Stowarzyszenia Nasze Wycieczki.

Diese Publikation beinhaltet alle Informationen über Johannes Heinrich Quistorp (1822 – 1899) und seinen Sohn Martin (1860 – 1929), die in den Jahren 2007 – 2020 durch den Verein Nasze Wycieczki gesammelt wurden; einschließlich des Inhalts eines Informationsblatts, welches anlässlich des Ersten Stettiner Kultur- und Tourismustreffen "QUISTORP" herausgegeben wurde. Das Treffen fand am 05 – 06.06.2007 in Lubin und Wapnica statt und wurde durch den Verein Nasze Wycieczki organisiert. **Das ganze Material wurde in Teile aufgeteilt. An der ersten PDF - Publikation beteiligten sich:** Alicja Witkowska, Żaneta Maciejowska, Rafał Witkowski, Maria Hann, Róża Wojciechowicz. Für alle sachlichen Hinweise **bedanken wir uns herzlichst** bei Frau Bogdana Kozinska. **Quelle:** Presse, Publikationen, Postkarten und Grafiken aus den Sammlungen der Pommerschen Bibliothek in Stettin, des Staatsarchivs in Stettin, Quistorp.de und des Vereins Nasze Wycieczki.

NA OKŁADCE / AUF DEM UMSCHLAG

Szczecin, Park Kasprowska, dawniej / ehem. / Quistorppark
12.05.2007 r., SNW / ein Foto vom 12.05.2007, SNW

KRS:0000244784

2

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW
STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

1.pdf

zawiera: / beinhaltet:

I – strona / Seite – **4**

Wielopokoleniowa rodzina
Mehrgenerationen-Familie

II – strona / Seite – **5-8**

150 lat temu w Szczecinie - Miasto twierdza
Vor 150 Jahren in Stettin – Festung

III – strona / Seite – **9**

Artykuł w Gazecie Szczecińskiej
Artikel aus der Stettiner Zeitung
(nr 185 z 10 maja 1899 r., dzień po śmierci
Johannesa Quistorpa) / (Nr. 185 vom 10 Mai
1899, ein Tag nach Johannes Quistorps Tod)

+ wyjaśnienia / + Erläuterungen

(*IIIA) – strona / Seite – **10-11**

Rodzice i rodzeństwo
Eltern und Geschwister

(*IIIB) – strona / Seite – **12**

Przedsiębiorstwo żeglugowe
Rudolfa Christiana Griebela
Schiffsunternehmen Rudolfs Christian Griebels

(*IIIC) – strona / Seite – **12-13**

Pomorska Szkoła Mleczarska Eckerberg
Pommersche Molkereischule Eckerberg

IV – strona / Seite – **13**

Nekrolog w Gazecie Pomorskiej
Todesanzeige in der Pommerschen Zeitung
(nr 109 z 10 maja 1899 r., dzień po śmierci
Johannesa Quistorpa) / (Nr. 109 vom 10 Mai
1899, ein Tag nach Johannes Quistorps Tod)

V – strona / Seite – **14-15**

Głazy pamiątkowe
Gedenksteine

Johannes Heinrich Quistorp
14.11.1822 – 09.05.1899

Hermann Theodor Martin Quistorp
03.12.1860 – 06.09.1929

NaszeWycieczki.pl

– Wielopokoleniowa rodzina / Mehrgenerationen-Familie

Wielopokoleniowa rodzina Quistorpów ma imponujące drzewo genealogiczne złożone z wielu grubych gałęzi. W każdej gałęzi znajdziemy ludzi szlacheckich, wierzących i poświęconych misji. Gałąź szczecińskiego dobroczyńcy pochodzi z Rostocku, ale wśród miejsc urodzin i śmierci poszczególnych osób jest również Gdańsk, Wismar, Wolgast, Greifswald, Stralsund i wiele innych miast.

Do rodziny należeli, m.in.: **Johann Christian v. Quistorp (1737-1795)** - profesor prawa w Rostocku, działacz na rzecz zniesienia tortur i jurysdykcji patrymonialnej, za co w 1792 r. został nobilitowany tytułem szlacheckim Ritter und Edler von Quistorp. **Johann Gottfried Quistorp (1755-1835)** - adiunkt na Wydziale Budownictwa i Sztuki Pomiarów Terenowych Wydziału Filozofii i Matematyki Stosowanej Uniwersytetu w Greifswaldzie, nauczyciel rysunku i mentor malarzy romantycznych m.in. Caspara Davida Friedricha; **Johann Quistorp (1758-1834)** - lekarz i profesor historii naturalnej i ekonomii w Greifswaldzie, kierownik Ogrodu Botanicznego i rektor tamtejszej uczelni.

Duża rodzina i życiowe doświadczenia jej poszczególnych członków (przedsiębiorców, naukowców, lekarzy, wojskowych i duchownych) dawały następnym pokoleniom siłę działania i wsparcie w zdobyciu wykształcenia i dalszej realizacji własnych celów.

Die Mehrgenerationen-Familie Quistorp hat einen beeindruckenden Stammbaum mit vielen dicken Ästen. In jedem Zweig finden Sie noble, gläubige und missionsorientierte Menschen. Der Zweig des stettiner Wohltäters stammt aus Rostock, aber zu den Geburts- und Sterbeorten der einzelnen Personen gehören auch Danzig, Wismar, Wolgast, Greifswald, Stralsund und viele andere Städte.

Zu der Familie gehörten: **Johann Christian v. Quistorp (1737-1795)** - Professor der Rechtswissenschaft in Rostock, Aktivist für die Abschaffung der Tortur und der Patrimonialgerichtsbarkeit, wofür er 1792 zum Ritter und Edlen v. Quistorp geadelt wurde. **Johann Gottfried Quistorp (1755-1835)** - Zeichenlehrer, Universitätsbaumeister und Adjunct der philosophischen Fakultät in Greifswald. Er galt als Mentor der vorpommerschen Romantik-Maler u.a. Caspar David Friedrich. **Johann Quistorp (1758-1834)** - Arzt und Professor der Naturgeschichte und Ökonomie in Greifswald, Rektor an dortiger Universität und Leiter des Botanischen Gartens.

Eine große Familie und die Lebenserfahrungen ihrer einzelnen Mitglieder (Unternehmer, Wissenschaftler, Ärzte, Militärpersonen und Geistliche) gewährte den nächsten Generationen die Kraft zum Handeln sowie eine Unterstützung bei der Ausbildung und Verwirklichung eigener Ziele.

Portret olejny Siegrida Joachima Meyera, burmistrza Greifswaldu w latach 1798 - 1831, namalowany przez Johanna Gottfrieda Quistorpa. Ze zbiorów Pommersches Landesmuseum (Muzeum Pomorskiego) w Greifswaldzie, fot. Stowarzyszenie Nasze Wycieczki, 22.11.2017.

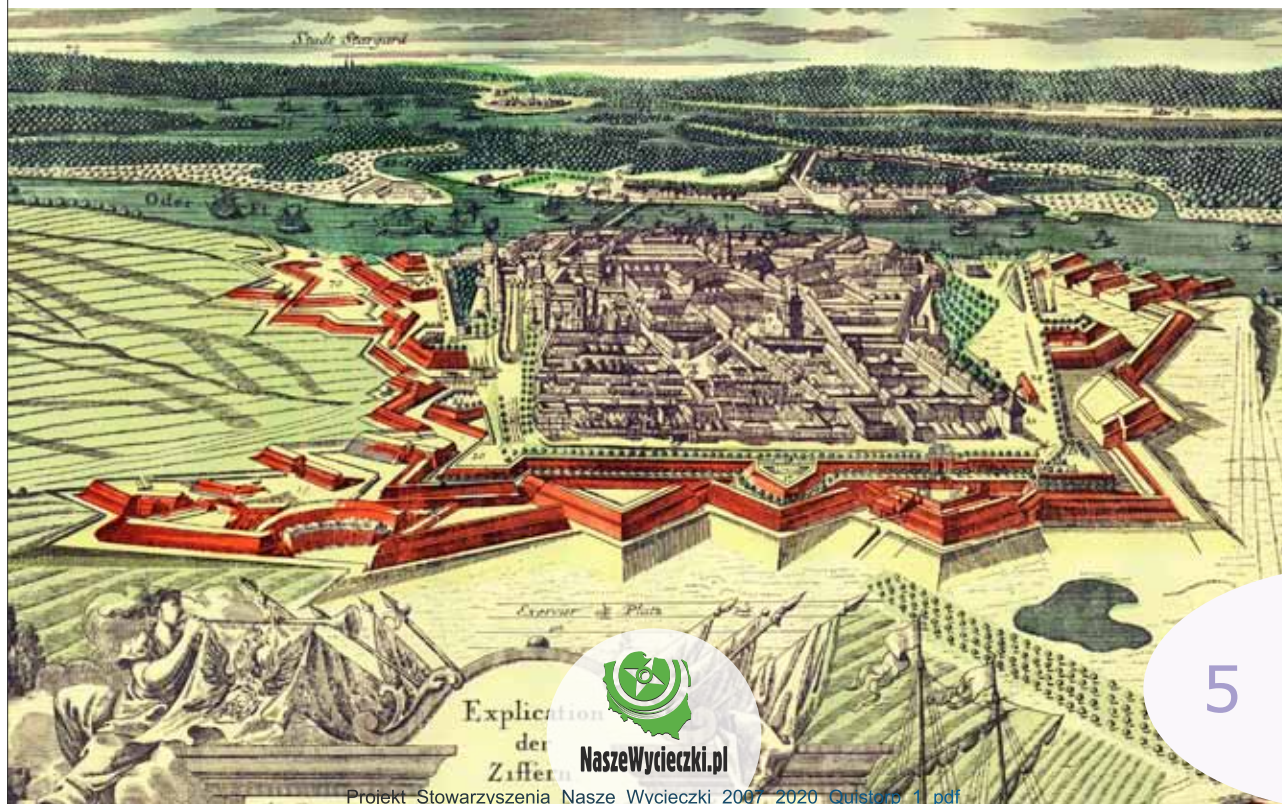
Ölporträt von Siegrid Joachim Meyer, Bürgermeister von Greifswald (1798-1831), gemalt von Johann Gottfried Quistorp. Aus der Sammlung des Pommerschen Landesmuseums in Greifswald, Fot. Verein Nasze Wycieczki, 22.11.2017.

|| – 150 lat temu w Szczecinie - Miasto twierdza Vor 150 Jahren in Stettin – Festung

W XIX wieku miały miejsce społeczne, ustrojowe i narodowe ruchy rewolucyjne (Wiosna Ludów) oraz gwałtowne przemiany gospodarcze. Poddaństwo w Meklemburgii zostało zniesione w 1807 r. Ludność migrowała w poszukiwaniu pracy. Na obrzeżach wielu europejskich miast, powstawały fabryki, a w ich pobliżu nowe dzielnice o charakterze robotniczym. Mieszkańcy miast otoczonych murami, takich jak Szczecin, wiedzieli, że postęp i nowe inwestycje wystartują gdy zmieni się prawo, czekali na rozwój gospodarczy i przyłączenie do miasta nowych terenów. Jednak to nie miasta podejmowały decyzję, lecz wojsko, bo to ono decydowało o statusie twierdzy, a rozstrzygał król lub cesarz, który po uzgodnieniu przez wojsko podpisywał stosowne rozporządzenia. Status twierdzy kilku miast pruskich, w tym Szczecina został zniesiony dzięki ustawie z 1873 r., choć mieszkańcy zabiegali o to już od końca lat 40. XIX wieku. Inne miasta twierdze, a było ich wiele w ówczesnej Europie, miały to już dawno za sobą. Likwidacja umocnień wiązała się nie tylko z rewolucją przemysłową i gospodarczą, ale także – a może przede wszystkim - z radykalnymi zmianami sztuki i narzędzi militarnych – nowe rodzaje broni tworzyły nową filozofię armii, wojny, obrony i ataku, stąd obronne miasta przestawały mieć rację bytu. Z czasów Twierdzy Szczecin zachowały się nieliczne fragmenty murów oraz dwie bramy: Portowa (Berliner Thor) i Królewska (Königsthor) - obie zbudowane w latach 1725 - 1728 według projektu Gerharda Corneliusa von Walrave, ze zdobieniami rzeźbiarza Bartholome Damarta. Reszta została rozebrana i pochłonięta przez nowe ulice i nową zabudowę. Można by się zastanowić, jak mógłby wyglądać Szczecin, gdyby oprócz dwóch bram, pozostawiono mury miasta, bastiony i forty (jak np. we wsi Bourtagne > patrz fot. str. 7). Z perspektywy czasu byłyby to niezła atrakcja, obok murów parki i skwery, a poza murami nowe zakłady pracy oraz domy dla mieszkańców i pracowników. Może wtedy Szczecin miałby naprawdę stare, a nie stare-nowe miasto, tylko 150 lat temu nikt tak o tym nie myślał. Tym bardziej cieszy fakt, że mieszkali wtedy w Szczecinie ludzie, dla których ważne było, aby w miejskiej przestrzeni nie zabrakło terenów zielonych. Dzięki nim mamy dziś możliwość przemieszczania się z centrum miasta, przez Park Kasprowicza (dawniej Quistorp Park) i lasy miejskie wprost do Puszczy Wkrzańskiej.

*Twierdza Szczecin na rycinie wykonanej około 1757 r.
Festung Stettin auf einer um 1757 entstandenen Gravur.*

Szczecin w 1879 roku, 6 lat po zniesieniu statusu miasta twierdzy. Widok na most Langebrücke i na miasto od strony Łasztowni.

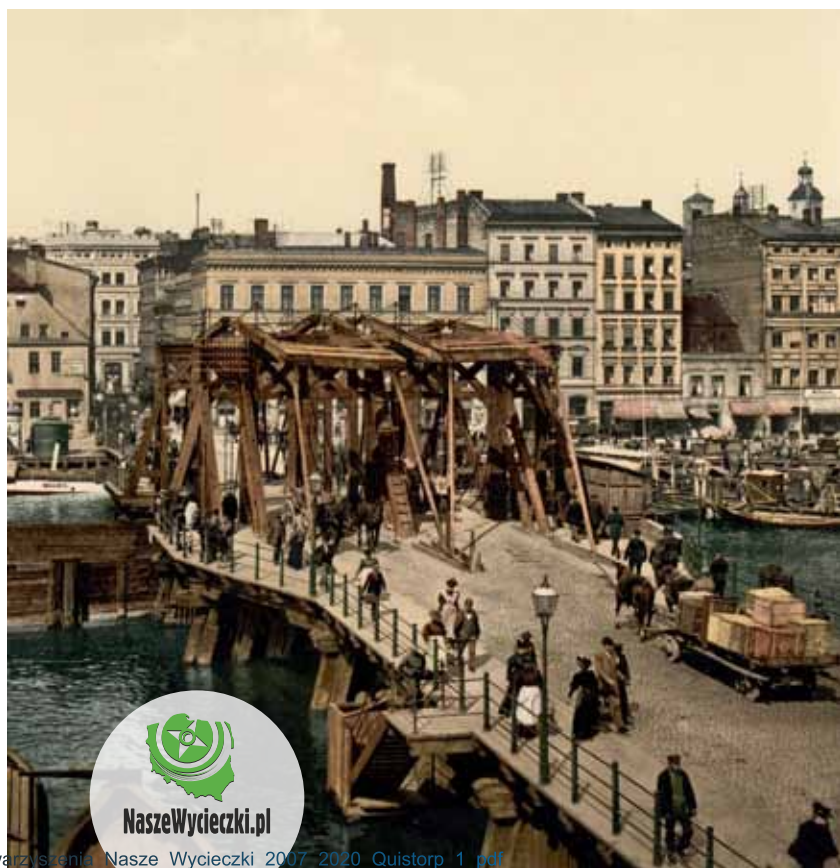
Stettin 1879, 6 Jahre nach der Entfestung. Blick auf die Langebrücke und die Stadt von der Seite der Lastadie (Łasztownia).

Im 19. Jahrhundert kam es zu sozialen, politischen und nationalen revolutionären Erhebungen (sg. Revolutionen von 1848/1849) und raschen wirtschaftlichen Veränderungen. Das Herrschaftssystem in Mecklenburg wurde 1807 abgeschafft. Die Bevölkerung migrierte auf der Suche nach Arbeit. In den Vorstädten vieler europäischer Städte baute man Fabriken und in deren Nähe entstanden Arbeiterviertel. Die Bewohner von Städten, die wie Stettin von Mauern umgeben waren, wussten das Fortschritt und neue Investitionen erst mit dem sich ändernden Gesetz starten würden.

Sie warteten auf die wirtschaftliche Entwicklung und die Anschließung neuer Gebiete. Es waren jedoch nicht die Städte, die die Entscheidung trafen, sondern das Militär welches auch über den Status der Festung entschied, und es war der König oder Kaiser, der, nach der Zustimmung des Militärs, entsprechende Verordnungen unterzeichnete. Der Festungsstatus mehrerer preußischer Städte, darunter Stettin, wurde durch das Gesetz von 1873 abgeschafft, obwohl die Bewohner seit Ende der 1840er Jahre danach strebten. Andere Festungstädte, und davon gab es damals viele in Europa, hatten die Entfestigung längst hinter sich.

Szczecin. Most Langebrücke, w miejscu obecnego Mostu Długiego, między 1890-1900.

Stettin. Langebrücke, an Stelle der heutigen Brücke (Most Długi), zwischen 1890-1900.

Die Abschaffung der Befestigungen war nicht nur mit der industriellen und wirtschaftlichen Revolution verbunden, sondern auch - und vielleicht vor allem - mit grundlegenden Veränderungen im Bereich Kriegskunst und Militärausrüstung. Neue Waffenarten schufen eine neue Philosophie der Armee, des Krieges, der Verteidigung und des Angriffs, so dass die befestigten Städte eigentlich ihre Existenzberechtigung verloren. Aus der Zeit der Festung Stettin sind nur wenige Fragmente der Mauern und zwei Tore erhalten geblieben: Das Berliner- und Königstor - beide erbaut zwischen 1725 und 1728 nach dem Entwurf von Gerhard Cornelius von Walrave, mit Verzierungen des Bildhauers Bartholome Damart. Der Rest wurde abgerissen und von neuen Straßen und neuen Gebäuden vereinnahmt. Man könnte sich fragen, wie Stettin aussehen könnte, wenn man außer den zwei Toren noch die Stadtmauern, Bollwerke und Festungen belassen würde (wie im Dorf Bourtange > siehe Foto unten). Im Nachhinein betrachtet, wäre es eine ziemliche Attraktion, neben den Mauern - Parks und Plätze, und jenseits der Mauern, neue Arbeitsplätze und Häuser für Einwohner und Angestellte. Vielleicht gäbe es dann in Stettin eine wirklich alte, nicht eine "alte neue" Stadt. Leider hat vor 150 Jahren niemand so darüber nachgedacht. Umso erfreulicher ist die Tatsache, dass damals Menschen in Stettin lebten, für die es wichtig war, dass es im Stadtraum an Grünflächen nicht mangelte. Dank ihnen können wir nun vom Stadtzentrum aus durch den Kasprowicz-Park (ehem. Quistorp -Park) und die Stadtwälder direkt in die Ueckermünder Heide (Puszczka Wkrzańska) gelangen.

W Bourtange (Holandia, prowincja Groningen, gmina Vlagtwedde) do dziś można zobaczyć przykład pięciokątnej twierdzy z fosami i bastionami. Militarny status twierdzy został zniesiony w 1851 roku, ale nie trzeba było likwidować umocnień, ponieważ wieś nie miała takich potrzeb rozwojowych jak miasta. 100 lat później forteca została doceniona przez mieszkańców gminy Vlagtwedde, którzy postanowili zrewitalizować całość w celu prowadzenia działalności muzealnej i rekreacyjnej. W latach 1964-1973 przeprowadzono prace konserwatorskie przywracając wygląd fortecy do stanu z 1742 r. (wtedy twierdza osiągnęła największe rozmiary).

In Bourtange (Niederlande, Provinz Groningen, Gemeinde Vlagtwedde) ist noch heute ein Beispiel einer fünfeckigen Festung mit Wassergräben und Bastionen zu sehen. Der militärische Status der Festung wurde 1851 aufgehoben, da aber das Dorf im Gegensatz zu den Großstädten keinen so großen Entwicklungsbedarf hatte, wurden die Befestigungen nicht abgeschafft. 100 Jahre später entschlossen sich die Bewohner der Gemeinde Vlagtwedde die Festung als Museums - und Freizeitort zu revitalisieren. Zwischen 1964 und 1973 wurden Konservierungsarbeiten durchgeführt, um das Aussehen der Festung auf den Stand von 1742 zu bringen (in jener Zeit hatte die Festung ihren größten Umfang).

[fot. źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bourtange#/media/Plik:Luchtfoto_bourtange.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Bourtange#/media/Plik:Luchtfoto_bourtange.jpg)
[fot. Quelle: https://pl.wikipedia.org/wiki/Bourtange#/media/Plik:Luchtfoto_bourtange.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Bourtange#/media/Plik:Luchtfoto_bourtange.jpg)

Szczecin, Brama Portowa około 1885 roku.
Stettin, Berliner Tor (Berliner Thor) ca. 1885.

poniżej - Szczecin, Brama Królewska
około 1880 roku.
unten - Stettin, Königstor (Königsthor)
ca. 1880.

Szczecin, założone przez Quistorpa tereny zielone (Quistorp Park), fot. około 1912.
Stettin, durch Quistorp angelegte Grünanlagen - (Quistorp Park), Fot., ca. 1912.

– Artykuł w Gazecie Szczecińskiej (Stettiner Zeitung nr 185) - 10 maja 1899

(dzień po śmierci Johanna Quistorpa)

Artikel aus der Stettiner Zeitung Nr. 185 vom 10 Mai 1899

(ein Tag nach Johannes Quistorps Tod)

(*IIIC)

(*IIIA)

(*IIIB)

Szczecin, 10 maj 1899. Wczoraj rano, w wieku 77 lat zmarł Johannes Quistorp – jeden z najbardziej znanych mieszkańców naszego miasta. Jako Twórca rozlicznych terenów w dzielnicy Westend odcisnął trwałe piętno wśród mieszkańców Szczecina. Śmierć Quistorpa dotknęła wiele organizacji charytatywnych, które częściowo sam powołał do życia oraz hojnie wspierał. Jego rozliczne przedsięwzięcia przemysłowe [na szczęście] nie ucierpią z powodu jego odejścia gdyż od lat prowadzone są przez jego syna i zięcia. Życiorys zmarłego mogą przybliżyć następujące informacje: Johannes Quistorp urodził się

14.11.1822 w Greifswaldzie, jako drugi syn (*IIIA) tamtejszego królewskiego komisarza Quistorpa. W roku 1836 rozpoczął praktyki w firmie J.G Michaelis und Sohn w Rostocku, następnie objął posadę w Stralsundzie, a w 1846 roku odbył roczną służbę wojskową jako ochotnik (Einjähriger) w 2. Pułku Artylerii Polowej w Szczecinie; w 1848 został podporucznikiem, a w 1859 oficerem w 2. Pułku Piechoty Obrony Krajowej. Od 1850 roku pracował w tutejszych większych przedsiębiorstwach, m.in. w Rud. Chr. Gribel (*IIIB) aż do momentu powołania do życia własnego przedsiębiorstwa, któremu całkowicie się poświęcił. Bethania powstała w latach wojennych 1870/71, a w 1875 roku instytucja ta została przekazana w formie darowizny na rzecz kuratorium z prawami korporacyjnymi. Do 1866 roku Johannes Quistorp był hanowerskim konsulem. W roku 1867 uzyskał tytuł radcy handlowego. Już na początku swojej samodzielnej działalności gospodarczej utworzył fabryki w Wapnicy i Lubinie (Kalkofen i Lebbin), z których ta ostatnia cieszy się międzynarodową sławą. Z innych instytucji warto wymienić Pomorską Szkołę Mleczarską Eckerberg (*IIIC) jak również skład kredy na Rugii. Szacowny zmarły ożenił się kilka lat temu po raz drugi. Jego pierwsza żona odeszła pod koniec lat 80-tych. Z pierwszego małżeństwa pochodzi wymieniony wcześniej syn i dwie córki, które obecnie są już zamężne. Życie wypełnione pracą i walką, ale także sukcesami, dobiegło na naszych oczach końca. Przyjaciele i przeciwnicy, których wszakże nie brakowało, jednoczą się w uznaniu niestrudzonej potrzeby twórczej, wyrażonej licznymi przedsięwzięciami powołanymi do życia przez Johanna Quistorpa.

NaszeWycieczki.pl

* IIIA – Rodzice i rodzeństwo Eltern und Geschwister

Johannes Heinrich Quistorp nie urodził się jako drugi, lecz jako pierworodny syn.

Rodzice Johannes Quistorpa wzięli ślub 25.12.1821 roku w Stralsundzie.

Ojciec, Heinrich Christian August Quistorp, urodził się 15.07.1783 roku w Sternberg (Mecklemburgia). Był mistrzem pomiarów terenowych (dyplomowanym geodetą), poborcą podatkowym, królewskim pruskim radcą handlowym, najpierw w Greifswaldzie, później w Wolgast, gdzie zmarł 17.02.1853 roku.

Matka, Johanne Sophie Margarethe z domu Hecht, urodziła się 14.11.1798 roku w Stralsundzie. Była córką mistrza stoczniowego i kupca. Zmarła 08.01.1877 roku w Szczecinie (Stettin-Westend).

Ich pierwszym dzieckiem był Johannes Quistorp (14.11.1822-09.05.1899). Urodził się w Greifswaldzie. Zapoczątkował szczecińską gałąź rodziny Quistorp. W roku 1852 ożenił się z Wilhelminą Theune (1830-1886) i miał z nią pięcioro dzieci: Marie (*1853), Heinrich (*1856, zginął tragicznie w 1880), Johanne (*1858), Luise (*1859), Martin (*1860). W 1888 roku ożenił się po raz drugi z Mathilde Leidloff. Z drugą żoną nie miał dzieci.

Szczupak, element dekoracyjny jednego z domów w Lubinie (dawniej Lebbin), fot. 16.05.2017., SNW.

Der Hecht, ein Verzierungselement eines Hauses in Lebbin (heute Lubin), Fot. 16.05.2017, SNW.

10

NaszeWycieczki.pl

Projekt Stowarzyszenia Nasze Wycieczki 2007 2020 Quistorp 1 pdf

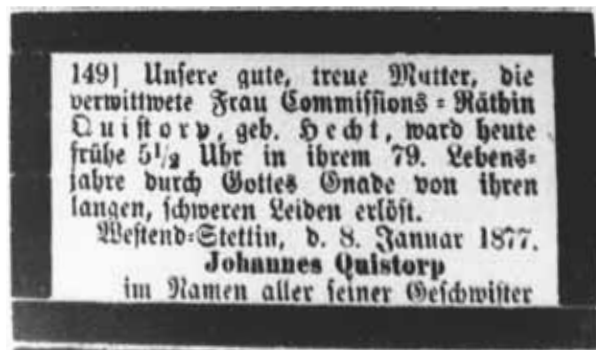
Johannes Heinrich Quistorp wurde nicht als zweiter, sondern als erster Sohn geboren.

Johannes Quistorps **Eltern** heirateten 25.12.1821 im Stralsund.

Der Vater, Heinrich Christian August Quistorp wurde am 15.07.1783 in Sternberg (Mecklenburg) geboren. Er war Feldmesser und königlich-preußischer Kommissionsrat zuerst in Greifswald, später in Wolgast wo er auch am 17.02.1853 gestorben ist.

Die Mutter, Johanne Sophie Margarethe geb. Hecht, wurde am 14.11.1798 in Stralsund geboren. Sie war Tochter eines Schiffbaumeisters und Kaufmanns. Sie ist am 08.01.1877 in Stettin (Stettin-Westend) gestorben.

Ihr erstes Kind war Johannes Quistorp (14.11.1822-09.05.1899). Er wurde in Greifswald geboren. Er gründete den Stettiner Zweig der Familie Quistorp. Im Jahr 1852 heiratete er Wilhelmina Theune (1830-1886) und hatte mit ihr fünf Kinder: Marie (*1853), Heinrich (*1856, starb tragisch im Jahr 1880), Johanne (*1858), Luise (*1859), Martin (*1860). Mit seiner zweiten Frau, Mathilde Leidloff, die er 1888 heiratete, hatte er keine Kinder.

Nekrolog Johanne Sophie Margarethe z domu Hecht - matki Johannes Quistorpa. Ostsee Zeitung nr 11 z 08.01.1877 r.

Die Todesanzeige von Johannes Quistorps Mutter - Johanne Sophie Margarethe geb. Hecht. Ostsee Zeitung Nr. 11 vom 08.01.1877 r.

Johannes Quistorp miał 10 rodzeństwa. Młodszy brat, **Wilhelm** (23.03.1824-10.05.1887), urodził się w Greifswaldzie. Prowadził dom dla trudnej młodzieży w Züllchow pod Szczecinem, później został proboszczem w parafii w Ducherow koło Anklam, gdzie założył dom dla sierot "Bugenhagenstift". Zapoczątkował gałąź rodziny Quistorp związaną z miejscowością Ducherow. Miał dwanaścioro dzieci, pięcioro zmarło w młodym wieku. Zmarł w Greifswaldzie. Jego wnuczka prowadziła Hospicjum Chrześcijańskie (Christliches Hospiz) w Międzyzdrojach. **Carl Moritz** (13.05.1825-15.11.1827) zmarł 17 miesięcy po narodzinach. **Therese Charlotte Amalie** (22.08.1827 - 13.01.1903) urodziła się w Wolgast. W 1850 roku wzięła ślub z Hermannem Friedrich Weinreichem, kupcem ze Szczecina, z którym miała 8 dzieci. Zmarła w Szczecinie. **Marie Caroline Therese** (03.10.1828-?) urodziła się w Szczecinie. 08.12.1851 roku wzięła ślub z pastorem Magnusem Johannem Friedrichem Augustem Retziusem. Nie mieli dzieci. Zmarła w Szczecinie. **Therese Wilhelmine Anna** (24.02.1831-?). **Auguste Charlotte Friederike** (02.08.1833-08.09.1833) zmarła mając niecały miesiąc. **Emma Marie Hermine** (17.06.1834-19.11.1861) urodziła się w Wolgast. W Szczecinie, 18.10.1860 roku, wzięła ślub z pastorem Samuelem Witke. Nie mieli dzieci. Zmarła we wsi Sandow (dziś Sądów, gmina Dolice). **Heinrich (Henry) August Julius** (30.04.1836-05.12.1902) urodził się w Wolgast. Był przedsiębiorcą w Berlinie, zainicjował powstanie dzielnicy Berlin-Westend. Zmarł w Berlinie. Zapoczątkował argentyńską gałąź rodziny Quistorp. W 1862 roku w Glasgow wzięł ślub z Angielką Emmą Lumb, z którą miał trzech synów. W 1882 roku, 18-letni syn Henry, zginął podczas rejsu żeglarskiego, jako kadet w cesarskiej marynarce wojennej. Dwóch pozostałych synów, John i Robert, zdobyli fortunę jako zdolni kupcy i przedsiębiorcy w niemieckich osadach w Rosario i Tucuman w Argentynie. **Johanna Caroline Sophia** (04.11.1838-21.08.1917) urodziła się w Wolgast. W Szczecinie, 25.02.1864 roku, wzięła ślub ze szczecińskim kupcem Augustem Ulrichem Bernhardem Ludwigiem Hornem, z którym miała czwórkę dzieci. Zmarła w Szczecinie. **Johanna Friederike Wilhelmine** (11.01.1842-20.03.1878) urodziła się Wolgast. W Szczecinie, 13.08.1873 roku, wzięła ślub ze szczecińskim kupcem Wernerem Danielem Friedrichem Hasse. Zmarła w Szczecinie.

Johannes Quistorp hatte 10 Geschwister. Der jüngere Bruder, **Wilhelm** (23.03.1824-10.05.1887), wurde in Greifswald geboren. Er leitete in der Nähe von Stettin, in Züllchow, eine Heimstätte für gefährdete Jugendliche und gründete später in Ducherow, Kr. Anklam, wo er Pfarrer war, ein Heim für Waisen, das „Bugenhagenstift“. Er hatte zwölf Kinder wovon fünf sehr jung starben. Gestorben ist er in Greifswald. Seine Enkelin leitete in Misdroy (Miedzyzdroje) das Christliche Hospiz. **Carl Moritz** (13.05.1825-15.11.1827) ist 17 Monate nach der Geburt gestorben. **Therese Charlotte Amalie** (22.08.1827-13.01.1903) geboren in Wolgast. 1850 heiratete sie einen stettiner Kaufmann Hermann Friedrich Weinreich, mit dem sie 8 Kinder hatte. Gestorben in Stettin. **Marie Caroline Therese** (03.10.1828-?) heiratete am 08.12.1851 den Pastor Magnus Johann Friedrich August Retzius. Sie hatten keine Kinder. Sie ist in Stettin gestorben. **Therese Wilhelmine Anna** (24.02.1831-?). **Auguste Charlotte Friederike** (02.08.1833-08.09.1833) im Alter von einem Monat gestorben. **Emma Marie Hermine** (17.06.1834-19.11.1861) geboren in Wolgast. Heiratete 18.10.1860 in Stettin den Pastor Samuel Witke. Sie hatten keine Kinder. Gestorben ist sie im Sandow (heute Sądów, Gemeinde Dolice). **Heinrich (Henry) August Julius** (30.04.1836-05.12.1902) geboren in Wolgast. Er war ein Großunternehmer, er initiierte das Entstehen des Villen-Stadtteils Westend - Berlin. Starb in Berlin. Gründer des argentinischen Zweiges der Quistorp Familie. 1862 heiratete er in Glasgow die Engländerin Emma Lumb, mit welcher er drei Söhne hatte. 1882 ist sein 18-jähriger Sohn, Henry, ein Kadett der kaiserlichen Marine bei einem Segeltörn verunglückt und ertrunken. Seine zwei weiteren Söhne - John und Robert machten als tüchtige und begabte Unternehmer ein Vermögen in deutschen Siedlungen in Rosario und Tucuman in Argentinien. **Johanna Caroline Sophia** (04.11.1838-21.08.1917) geboren in Wolgast. Heiratete am 25.02.1864 den stettiner Kaufmann August Ulrich Bernhard Ludwig Horn. Sie hatten 4 Kinder. Sie ist in Stettin gestorben. **Johanna Friederike Wilhelmine** (11.01.1842-20.03.1878) geboren in Wolgast. Heiratete in Stettin am 13.08.1873 den stettiner Kaufmann Werner Daniel Friedrich Hasse. Sie ist in Stettin gestorben.

*IIIB – Przedsiębiorstwo żeglugowe Rudolfa Christiana Gribela Schiffsunternehmen Rudolfs Christian Griebels

21

Pod pojawiającym się w tekście skrótem Rud. Chr. Griebel kryje się przedsiębiorstwo żeglugowe Rudolf Christian Gribel Stettin, w którym Johannes Quistorp pracował od 1850 roku.

Die im Text genannte Abkürzung - Rud. Chr. Griebel- betrifft das Schiffsunternehmen Rudolf Christian Gribel Stettin in welchem Johannes Quistorp seit 1850 tätig war.

Laufende No.	Namen des Schiffs	Namen des Schiffscapitains	Namen des Correspond.-Rheders	Größe des Schiffs nach Normal-Last. in 4000 Pfd.
173	Sara	J. J. Ehrenreich	Hellwig & Sanne . . .	195
174	Silberwiese . . .	C. F. Baumann .	Fr. Pitzschky & Co. .	75
175	Sophia Dorothea	R. Rose	Friedrich Poll	86
176	Stadt Cammin .	F. W. Miller . . .	Rud. Chr. Gribel . . .	119
177	Stettin Packet .	J. C. Steffen . .	J. G. Weidner & Sohn	76
178	Stolpmünde . .	C.F.Schwerdtfeger	H. Schultz	42

powyżej - 21 strona dokumentu "Uebersicht der Preussischen Handels-Marine: Stettin. 1848", z którego wynika, że przedsiębiorstwo "Rudolf Christian Gribel Stettin" posiadało m.in. statek o nazwie Stadt Cammin, którego kapitanem był F. W. Miller.

oben - die 21. Seite des Dokuments "Uebersicht der Preussischen Handels-Marine: Stettin. 1848" aus dem hervorgeht dass, das Unternehmen u.a. ein Schiff Stadt Cammin, Kapitän war F. W. Miller.

*IIIC – Pomorska Szkoła Mleczarska Eckerberg Pommersche Molkereischule Eckerberg

Znajdujący się w nazwie szkoły wyraz Eckerberg kojarzy się z Eckerberger Wald obecnym Parkiem Leśnym Arkońskim. Dziwić więc może fakt, że Pomorska Szkoła Mleczarska Eckerberg była oddalona od lasku o około 3 kilometry i mieściła się przy obecnej Alei Wojska Polskiego, na wysokości numeru 119-120, w sąsiedztwie ulicy H. Kurcyszowej. Obecnie w większości nie ma po niej śladu, stoi tu nowa zabudowa. Dawniej szkołę otaczał zespół budynków, m.in. restauracja "Molkerei Eckerberg", w której można było napić się mleka, albo kawy z mlekiem, a potem np. wybrać do pobliskiego parku na spacer lub rowerową przejażdżkę.

Das Wort Eckerberg im Namen der Schule erinnert an den Eckerberger Wald, den heutigen Lasek Arkoński. Es mag deshalb überraschen, dass die Pommersche Molkereischule Eckerberg etwa 3 Kilometer vom Wald entfernt war und sich an der heutigen Wojska Polskiego Alee, auf der Höhe der Hausnummern 119-120, in der Nähe der H. Kurcyszowa Straße befand. Gegenwärtig gibt es fast keine Spur davon. Im größten Teil sind jetzt dort Neubauten zu finden. Früher war die Schule von einem Gebäudekomplex umgeben, zu dem auch das Restaurant "Molkerei Eckerberg" gehörte. Man konnte dort Milch oder Milchkaffee trinken und dann z.B. in dem nahegelegenen Park spazieren oder Rad fahren.

Z kolekcji Sławomira Jeleńskiego
Foto © Leszek Oczkoś

Restauracja "Molkerei Eckerberg", przy obecnej alei Wojska Polskiego, na wysokości numeru 119-120, w sąsiedztwie ul. H. Kurcyszowej. Litografia, fragment pocztówki z około 1898 roku.

Das Restaurant "Molkerei Eckerberg", an der heutigen Wojska Polskiego Alee, auf der Höhe der Hausnummer 119-120, in der Nähe der H. Kurcyszowa Straße. Lithografie, Ausschnitt einer Postkarte ca. 1898.

Restauracja "Molkerei Eckerberg", widok od strony Falkenwalder Straße (obecnie Aleja Wojska Polskiego). Fot. około 1915 rok.

Das Restaurant "Molkerei Eckerberg", Sicht seitens der Falkenwalder Straße (heutige Wojska Polskiego Alee), Fot. ca. 1915.

IV – Nekrolog

w gazecie Pomorskiej

(Pommersche Zeitung nr 109,
10 maja 1899)

Todesanzeige

in der Pommerschen Zeitung
(Nr. 109 vom 10 Mai 1899)

Westend - Stettin, 9.05.1899.

Bóg, nasz Pan, dzisiaj o drugiej w nocy, powołał do siebie mojego ukochanego męża i naszego drogiego ojca i dziadka, radcę handlowego Johannes Quistorpa, po krótkiej chorobie, w 77. roku życia. Pogrzeb rozpocznie się w piątek 12 maja o 3 po południu przejściem z domu żałoby, Falkenwaldestr. 88 (obecnie Aleja Wojska Polskiego 92) na cmentarz Bethanien. Johannes Quistorpa żegnają: Mathilde Quistorp (druga żona Johannes Quistorpa), Martin Quistorp (syn Johannes Quistorpa), Marie Fischer (córka Johannes Quistorpa) i jej mąż pastor G. Fischer, Louise (córka Johannes Quistorpa) i jej mąż Wilhelm Jahn, Carl Engel (zięć Johannes Quistorpa, mąż Johann - córki Johannes Quistorpa) i dziesięcioro wnucząt.

Von Johannes Quistorp verabschieden sich:
Mathilde Quistorp - Johannes Quistorps zweite Frau, Martin Quistorp (Sohn von Johannes Quistorp), Marie Fischer (Tochter von Johannes Quistorp) und ihr Ehemann Pastor G. Fischer, Louise (Tochter von Johannes Quistorp) und ihr Ehemann Wilhelm Jahn, Carl Engel (Schwiegersohn von Johannes Quistorp, Ehemann Quistorps Tochter Johanna) und zehn Enkel.

NaszeWycieczki.pl

V – Głazy pamiątkowe Gedenksteine

W 1846 roku Johannes Quistorp odbył roczną służbę wojskową w Twierdzy Szczecin (Festung Stettin), po czym zamieszkał w Szczecinie. Przeczuwając zniesienie militarnych ograniczeń planował stworzenie nowej dzielnicy. Miał wizję rozwoju miasta, którą konsekwentnie realizował. Działalność zawodową zawsze łączył z filantropijną, również poza Szczecinem. Gdy zmarł, na miejsce pochówku odprowadzały go tłumy mieszkańców. Działalność Johanna kontynuował jego syn, Martin. Obaj zdobyli szacunek oraz powszechne uznanie. Pamiątkowe głazy postawiono im na wyspie Wolin, w Międzyzdrojach i Lubinie. W Szczecinie powstałe dzięki nim osiedla mieszkaniowe i tereny rekreacyjne będą cieszyć jeszcze wiele pokoleń. Mamy nadzieję, że te pokolenia będą pamiętać o Johannesie i Martinie Quistorpach.

*powyżej - głaz upamiętniający Johanna i Martina Quistorpów - Lubin, przy ul. Główniej.
fot. 10 kwietnia 2011 r., SNW.*

1846 leistete Johannes Quistorp einen einjährigen Militärdienst in Festung Stettin, wo er sich später auch niederließ. Angesichts der unvermeidlichen Aufhebung der Beschränkungen plante er die Schaffung eines neuen Stadtviertels. Er hatte eine klare Vorstellung von der Stadt und setzte diese konsequent um. Seine berufliche Tätigkeit verband er stets mit einer philanthropischen Tätigkeit, auch außerhalb Stettins. Als er starb, wurde er zu seiner Begräbnisstätte von einer Menge von Bürgern begleitet. Johannes' Aktivitäten wurden von seinem Sohn Martin fortgesetzt. Beide gewannen Respekt und breite Anerkennung. Auf der Insel Wolin, in Międzyzdroje und in Lubin wurden Gedenksteine zu ihrem Gedenken erstellt. Die Wohnsiedlungen und Erholungsgebiete, die dank ihnen entstanden sind, werden noch viele kommende Generationen erfreuen. Wir hoffen, dass Johannes und Martin Quistorp in den Erinnerungen künftiger Generationen vorhanden sein werden.

oben - ein Stein zum Gedenken Johannes' und Martins Quistorp - Lubin, an der Główna Straße. Fot. 10.04.2011., SNW.

Głaz z wrytym napisem "Martin Quistorp zum Gedenken" - Międzyzdroje, prywatna działka przy ulicy Gryfa Pomorskiego 70, przy pomnikach przyrody - bukach zwyczajnych, nieoficjalnie noszących nazwę buków Quistorpa, fot. 10 kwietnia 2015 r., SNW.

Gedenkstein mit der Inschrift: "Martin Quistorp zum Gedenken" - Międzyzdroje (Misdroy), auf einem Privatgrundstück an der Gryfa Pomorskiego Straße 70. In der Nähe von den Naturdenkmälern - Buchen die inoffiziell "Quistorps Buchen" genannt werden. Fot. 10 April 2015 r., SNW.

Głaz z wrytym napisem "Martin Quistorp zum Gedenken" - Międzyzdroje (Misdroy), fot. między 1930-1945.

Gedenkstein mit der Inschrift: "Martin Quistorp zum Gedenken" - Międzyzdroje (Misdroy), Fot. zwischen 1930-1945.

NaszeWycieczki.pl

Zachodniopomorskie * Szczecin

Westpommern * Stettin

QUISTORP

RODZINA SZCZECIŃSKICH FILANTROPÓW
STETTINER WOHLTÄTER-FAMILIE

1.pdf

W następnym pdf-ach, m.in.: Bethanien, Ernestinenhof - Błogosławiony początek, Pommerscher Industrie Verein, Westend, Braunsfelde, Quistorp Aue, Quistorp Park, Quistorpturm, Eckerberger Wald i Wyspa Wolin - Lubin, Wicko, Wapnica.

In kommenden PDF-Publikationen:
Bethanien, Ernestinenhof - gesegneter Anfang, Pommerscher Industrie Verein, Westend, Braunsfelde, Quistorp Aue, Quistorp Park, Quistorpturm, Eckerberger Wald und Insel Wolin - Lubin, Wicko, Wapnica.

NaszeWycieczki.pl

Dziękujemy za wsparcie naszych projektów

KRS:0000244784